

Tudományos Egyesület „Műszaki nagyjaink” c. kiadványában (1983) már megjelent tanulmányai ismertetik. A feltalálók által, illetve a róluk írt szakirodalom válogatott anyagának alapját *Gohér Mihály*, *Vajda Pál* és mások kutatómunkájának eredményei képezték. A triász szabadalmainak, valamint a transzformátorra vonatkozó egyéb szabadalmaknak a jegyzéke a Magyar Szabadalmi Hivatal anyagai alapján készült.

A *transzformátor feltalálása* fejezet első része a Ganz Gyár 1925. évi kiadványának közreadásával a transzformátor negyvenéves történetét foglalja össze. A második részben *Újházy Géza* „Östranszformátorok” címmel az első transzformátorok Elektrotechnikai Múzeumban őrzött hiteles másolatairól ír. A harmadik rész a már XX. század első évtizedében világsikerrel elért Ganz Villamossági Rt. Lövőház utcai telephelyének műhelyeit mutatja be.

A *Tisztelgő utókor* fejezetben szereplő triász-émlékhelyek bemutatásához a *Fizikai Szemlének* a Millennium tiszteletére készült összeállítása biztosított értékes forrásanyagot. A fejezet második része a Magyar Elektrotechnikai Múzeum gyűjteményét a Tájak–korok–múzeumok kiskönyvtára sorozatban megjelent kiadvány alapján ismerteti.

A *Médiatár* fejezet Lexikon alfejezete 70 tételből áll, amelyek csatolóként kapcsolódnak a törzsanyaghoz. A Képtár közel félezer tételes anyagának alcímei: Az elektrotechnika úttörői, A magyar elektrotechnika fejlődése, Gépészmérnökképzés, Bláthy Ottó Titusz, Déri Miksa, Zipernowsky Károly, A Triász szabadalmi, Transzformátorok, Erőművek és gépeik, Árammérő–dinamó–generátor, Östranszformátorok, Triász-émlékek Magyarországon, Magyar Elektrotechnikai Múzeum, Jedlik Ányos és Kandó Kálmán, A Kazinczy utcai áramszolgáltató telep. A Filmtár anyaga bemutatja a „Századfordító magyarok: Bláthy–Déri–Zipernowsky” MTV-riportfilm bevezető képsorait, a Magyar Elektrotechnikai Múzeumban található Triász-émlékeket, a Magyar Elektrotechnikai Mú-

zeum videotárában őrzött korabeli filmhíradók részleteit, valamint Zipernowsky Károly egysínű vasútmodelljét működés közben.

A Könyvtár anyagában olvasható eredeti dokumentumok címei (szerzője, illetve megjelenési éve): Elektromos művek berendezése Ganz és Társa távolba vezető rendszere szerint (1896), Zipernowsky Károly saját és másokkal közös találmányai (1900), Magyarország az 1900. évi Párizsi Világkiállításon (1901), Ganz Rt.: Gyárunk és gyártmányaink (1914), Az 50 éves transzformátor (1935), A Ganz Gyár a magyar elektrotechnika aranykorában (*Sitkei Gyula*), Jedlik Ányos az első magyar elektrotechnikus (*Jeszenszky Sándor*), Kandó Kálmán a magyar vasút-villamosítás úttörője (*Antal Ildikó*), A Kazinczy utcai áramszolgáltató telep története (*Sitkei Gyula*). Ugyanitt olvasható a Magyar Elektrotechnikai Egyesület 100 éves története, valamint Zipernowsky Károly előadásából a *Zsakula Milán* által megörökített műegyetemi jegyzetek transzformátorfejezete.

A *Magyar Villamos Művek*, a *Magyar Szabadalmi Hivatal*, a *Ganz Transelektro*, az *OVIT Rt.*, a *Buda-pesti Kereskedelmi és Iparkamara*, a *MÁV*, az *MTV*, a *Magyar Innovációs Szövetség*, a *Magyar Elektrotechnikai Egyesület*, a *Siemens*, valamint a *Zipernowsky-család* által támogatott alkotás grafikai megjelenése *Csapó Tamás*, képszerkesztése *Huszár János*, digitális szerkesztése *Magyar László* munkája. A fotókat *Fenyvesi Róbert*, *Huszár János*, *Oberlender Sándor* és *Philip János* készítette, a kiadványt felelős szerkesztőként jelen sorok írója jegyzi. A nem csupán kutatók vagy oktatók számára hasznos, de a technikatörténet iránt érdeklődő nagyközönség számára is élvezetes multimédia enciklopédiát a kiadó BME OMIKK Értékesítési és Marketing Csoportja (1011 Bp., Gyorskocsi u. 5–7., tel.: 4575-354, fax: 4575-356, e-mail: ertek@info.omikk.bme.hu) forgalmazza, ára 2600 Ft + áfa.

Árkos Iván
(BME OMIKK)

Az IFLA Argentínában. Könyvtári és információs világkongresszus 2004

Dél-Amerikában először

Az IFLA 70. közgyűlését és konferenciáját Argentínában tartotta 2004. augusztus 21-étől 28-áig.

Szerte a világból 3000 küldött érkezett 122 országból. (Közöttük 600 argentin kolléga.) A fő témát (a könyvtárak mint az oktatás és fejlődés eszközei) változatos program dolgozta fel: a szokásos

ülések mellett kiállítás, termékbemutatók, tematikus rendezvények, 80 poszterbemutató, helyi könyvtárlátogatások.

A konferencia sajátos argentin hangulatát a tangó zenéje és előadásai adták meg, gyakran éjszakába nyúló események során. Az Argentínát sújtó gazdasági nehézségek ellenére a könyvtárak szép eredményekről adhattak számot, s a konferencia megrendezése sem hagyott semmi kívánnivalót maga után. A közel 2,8 millió négyzetkilométeres és kb. 36 millió lakosú ország, amelynek erős észak-amerikai és európai kapcsolatai vannak (pl. az argentinok 40%-a olasz gyökerekből ered), jól vizsgázott.

A várakozásokat meghaladó rendezvény egyébként ismételt bizonyította az IFLA nemzetköziségét: botswanai elnök, ausztráliai alelnök, szingapúri főtítkárral egy Argentínában rendezett kongresszuson!

Telt ház fogadta a plenáris üléseken a notabilitásokat, köztük *Ismail Serageldint*, a Bibliotheca Alexandria igazgatóját. A megnyitó ülés előadója a regényíró *Tomas Eloy Martinez* volt, aki jelenleg a Rutgers Egyetemen professzor; ő a könyv ökológiájával és kibontakozásával foglalkozott globális összefüggésben. A plenáris ülés másik, argentin előadója a Nobel-békedíjas *Adolfo Pérez Esquivel* volt.

Elnöki megnyitó beszéd

Kay Raseroka, az IFLA elnök asszonya köszönetét fejezte ki Buenos Airesben a helyi szervezőbizottságnak kiváló munkájáért. Rámutatott arra, hogy a latin-amerikai régióban a hosszú és gazdag tradícióval bíró helyi kultúrák ötvöződtek a spanyol és portugál nyelv hordozta kultúrákkal, és más bevándorló csoportokéival. Az információhoz, a gondolatokhoz és művészeti alkotásokhoz egyetemesen és egyenlően hozzáférni minden embernek jogában áll.

Elismerést érdemelnek azok az innovatív és változatos könyvtári rendszerek és szolgáltatások, amelyek a latin-amerikai talajon bontakoztak ki. Méltánylandók azok a könyvtári szolgáltatások is, amelyek a kulturális hagyományait orálisan őrző népcsoportokhoz, közösségekhez anyanyelvükön szólnak. Argentínában jelentős szerepet játszott a nép kulturális színvonalának emelésében az ún. népkönyvtárak kiterjedt hálózata; a róluk való megemlékezés az IFLA-nak módot ad arra, hogy megidézzék és méltassák az embereket szolgáló

kisebb-nagyobb könyvtárakat, amelyek sokszor sanyarú körülmények között teljesítik hivatásukat.

A jelen kongresszus témájául a *könyvtárakat mint az oktatás és fejlődés eszközeit* választotta. Nem lehet meglepődni pusztán azzal, hogy a könyvtárak állományukkal szolgálják az oktatási rendszert. Azon kell lenniük, hogy minden gyermek és minden felnőtt megtalálja az útját a tanuláshoz és az életbölcsséghez. A könyvtári szolgáltatnak módot kell találnia arra, hogy eljusson az utcagyerekekhez, a munkába fogott, és a háborúktól vagy az AIDS-től szenvedő gyerekekhez.

A könyvtáraknak és az IFLA-nak partnerséget kell kialakítaniuk mindazokkal, akik a gyerekek javán dolgoznak: társadalmi szervezetekkel, szülőkkel, tanárokkal. (A kongresszuson külön műhely foglalkozik a teleközpontokkal–telekunyhókkal való együttműködéssel!) Az információs írni-olvasni tudást csak együttműködve lehet előmozdítani. Az információs társadalommal foglalkozó világcsúcstalálkozó keretében szerzett első tapasztalatok szerint a kormányokat rá kell szorítani arra, hogy az emberi jogok egyetemes nyilatkozatának megfelelően hozzanak létre és tartsanak fenn információs szolgáltatásokat.

Az IFLA segíteni kívánja a nemzeti könyvtáros egyesületeket abban, hogy a kormányzatok előtt fellépjenek olyan ügyekben, mint például a szerzői jogok és az információ szabadsága, vagy a kifejezés szabadsága. Így válik az IFLA egy hatékony és erőt sugárzó tényezővé, amely kiáll a könyvtárak érdekében szerte a világon. Az IFLA munkájának eredményessége a tagegyesületeken, a tagkönyvtárakon és az odaadó, elkötelezett személyek tevékenységén múlik. A közgyűlés kiváló alkalom arra, hogy újabb kezdeményezések induljanak útjukra, s máris megkezdődjék a közös munka.

Mozaik a konferenciáról

Az IFLA szakmai bizottságának elnök asszonya, *Ia C. McIlwaine* és *Julia Gelfand* egy-egy rövid beszámolót adott a konferencia szakmai eseményeiről.

Az IFLA igyekezett sűríteni a programot, ezért több együttes ülést szerveztek a szakosztályok és a szekciók, tömött előadótermekben. A korábbi kerekasztalok most először mutatkoztak meg szekcióként, és módjukban volt meghatározni a jövőt illető programjaikat. Itt jelentkezett először az új

magtevékenység, az ICABS, a Nemzeti Könyvtárak Igazgatóinak Konferenciája és az IFLA szövetsége.

Mind a nyolc szakosztály és a magprogramok is gazdag szakmai programot szerveztek. A lehető legtöbb előadás szövegét lefordították spanyolra, illetve angolra. Soha nem volt annyi szinkrontol-mácsolás az üléseken, mint ez alkalommal.

Az egyetemi könyvtárak szekciója tartotta az egyik legérdekesebb és legátfogóbb ülést, mégpedig az elektronikus tézisekről és disszertációkról. Figyelmet érdemel a tudásmenedzsmenttel foglalkozó szekcióülés arról, miképpen lehet hasznosítani a tudásmenedzsment eljárásait a könyvtártechnológiai alkalmazásokban. Meg kell említeni a menedzsment és marketing szekciót, a többkultúras lakosságot szolgáló könyvtárak szekciója, az iskolai könyvtárak szekciója, az osztályozás és indexelés szekciója ülését. A teleközpontok műhelye nagy sikernek bizonyult. Az egyik szatellit ülésen (45 résztvevő 20 országból) azt sürgették, hogy az 1961-es párizsi alapelveket váltsák fel az IFLA nemzetközi katalógizálási alapelvei.

Nagyon sikeres volt a poszterbemutatók sora, amely bepillantást adott főként a latin-amerikai könyvtári világba. Az első díjat mégis Verena Tibljas (Horvátország) nyerte; poszterének témája, hogyan válnak a fiatal könyvtári önkéntesek passzív használókból a könyvtári szolgálat aktív tervezőivé.

Nagy érdeklődés mellett zajlott az IFLA-konferencián először részt vevők, valamint a fiatal szakemberek vitacsoportjának ülése. Az egyik napon megengedték, hogy könyvtáros diákok is részt vegyenek az eseményeken, ami nagy népszerűségnek örvendett.

A konferencia érdekessége volt a tombola, amelyen azokat a tárgyakat sorsolták ki, amelyeket a delegátusok hoztak magukkal. A bevételt a fejlődő országok küldöttei útiköltségének támogatására fogják fordítani.

A konferencián természetesen hangsúlyt kaptak a dél-amerikai vonatkozású események, előadások, és a helyi könyvtárlátogatások. Csak néhány példa. Ez alkalomból alakult meg az Országgyűlési Könyvtárak Latin-amerikai Egyesülete. Trinidad és Tobago modellje kapcsán rámutattak a nemzeti könyvtárak sajátos szerepére: szemben Európával a karibi övezetben és másutt is a világon a nemzeti könyvtárak működtetik a köz- és iskolai könyvtári szolgálatot. A Buenos Aires-i Egyetem orvosi karán 30 000 hallgatót szolgál ki az orvostudományi könyvtár. Ez a méret kissé nyomasztó, különösen annak fényében, hogy az erőforrások meglehetősen szűkösek. Egy-egy tankönyvön több hallgatónak kell osztoznia. Rendelkezésre áll ugyan az online információ is, bár nem olyan mértékben, mint szükséges volna.

Ez volt az IFLA első dél-amerikai konferenciája, és sokáig emlékezetes marad.

/RASEROKA, Kay: *World Library and Information Congress, Buenos Aires, Argentina, August 2004: opening adress.* = IFLA Journal, 30. köt. 4. sz. 2004. p. 272–274.

McILWAINE, la C.: *IFLA in Buenos Aires – the tango conference!* = IFLA Journal, 30. köt. 4. sz. 2004. p. 275–276.

GELFAND, Julia: *World Library and Information Congress 2004: Buenos Aires.* = Library Hi Tech News, 21. köt. 9. sz. 2004. p. 8–9./

(Papp István)

Gygy pillantás az argentin könyvtárügyre

Egy IFLA-közgyűlés és -konferencia megrendezése mindig jó alkalmat kínál egy ország könyvtárügyének, hogy megmutassa magát a világ szakmai nyilvánosságának. Ezt az alkalmat nyújtotta az IFLA 2004-ben Argentínának, amely élt is a lehetőséggel.

Az *Asociación de Bibliotecarios Graduados de la República Argentina* (ABGRA = az Argentin Köztársaság Okleveles Könyvtárosainak Egyesülete) *Referencias* című bulletinjének különszámában számos közlemény nyújt angol nyelvű tájékozta-

tást az argentin könyvtárügy múltjáról, jelenéről és jövőbeli kilátásairól. Az alábbiakban azokról a be-nyomásokról számolunk be, amelyeket e közlemények keltettek bennünk.

Argentína nagy ország. Területe mintegy harmincszorosa hazánkénak (2 780 400 km²). Lakossága több mint 36 millió, de a népsűrűség érthetően alacsony: 9,7 fő/km². Az igazság azonban az, hogy a lakosság zöme nagyvárosokban él, főként Buenos Airesben, s az ország két másik nagyváro-